

NACIONALNI SVET ZA ETIKO IN INTEGRITETO V ZNANOSTI

**PRIPOROČILA RAZISKOVALNIM IN VISOKOŠOLSKIM ORGANIZACIJAM
GLEDE UREDITVE PODROČJA RAZISKOVALNE INTEGRITETE**

Integriteta raziskav je ključna prvina zagotavljanja kakovosti raziskav in utrjevanja zaupanja javnosti v znanost. Opredeljuje jo zanesljivo in odgovorno izvajanje raziskav ter pošteno poročanje o njih. Raziskovalne organizacije nosijo posebno odgovornost za zagotavljanje delovnega okolja, ki bo spodbujalo dobre prakse v skladu z načeli raziskovalne integritete. Skrb za integriteto raziskav raziskovalnim organizacijam nalaga Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, ki v prvem odstavku 39. člena pravi: »Nosilci in izvajalci znanstvenoraziskovalne dejavnosti skrbijo za uveljavljanje načel znanstvene integritete in dobre znanstvene prakse ter na ravni raziskovalnih organizacij sprejemajo ustrezne ukrepe zoper njihove kršitve.« Spoštovanje načel raziskovalne integritete, zajetih v Evropskem kodeksu ravnanja za raziskovalno integriteto, je tudi pogoj prejemanja sredstev iz okvirnih programov za raziskave in inovacije Evropske unije.

Podatki kažejo, da je institucionalizacija skrbi za raziskovalno integriteto v slovenskih raziskovalnih in visokošolskih organizacijah na različnih stopnjah. Z namenom utrjevanja kulture integritete na raziskovalnem področju pri nas ter večje usklajenosti med različnimi organizacijami Nacionalni svet za etiko in integriteto v znanosti nanje naslavlja ta priporočila:¹

1. Raziskovalne in visokošolske organizacije sprejmejo kodekse oziroma smernice, v katerih določijo temeljna načela poštenega izvajanja raziskav in poročanja o njih.
2. Raziskovalne in visokošolske organizacije prirejajo izobraževanja, posvete in razprave na temo raziskovalne integritete, s čimer prispevajo k ustvarjanju kakovostnejše kulture raziskovanja.
3. Raziskovalne in visokošolske organizacije določijo in javno objavijo postopek obravnave kršitev načel raziskovalne integritete. Priporočljivo je, da organizacije v ta namen ustanovijo posebno komisijo. Postopek naj vključuje možne načine prijave sumov kršitev, podrobnosti postopka obravnave, varovalke pred navzkrižjem interesov in načine predvidenega sankcioniranja ugotovljenih kršitev.
4. Raziskovalne in visokošolske organizacije zagotavljajo, da prijaviteljice in prijavitelji kršitev ne bodo deležni povračilnih ukrepov na podlagi prijav, podanih v dobri veri.

Prošnjo za svetovalno mnenje oziroma priporočila k internim etičnim kodeksom in postopkom lahko organizacije in njihove za to problematiko ustanovljene komisije naslovijo tudi na Nacionalni svet za etiko in integriteto v znanosti na elektronski naslov nseiz.mvzi@gov.si.

Svet je julija 2025 objavil Pravila postopka za sprejemanje mnenj o skladnosti ravnanja z etičnimi pravili in o kršitvah načel raziskovalne integritete, ki so sestavni del Poslovnika o delu Nacionalnega sveta za etiko in integriteto v znanosti.

Ljubljana, 3. julij

2025

¹ Pri podrobnejšem načrtovanju ukrepov za krepitev kulture raziskovalne integritete sta raziskovalnim in visokošolskim organizacijam med drugim na voljo evropski mehanizem projekta SOPs4RI Načrt za spodbujanje raziskovalne integritete v raziskovalnih organizacijah ter Priročnik za integriteto, etiko in enakost spolov v raziskovalnih organizacijah (ur. Jovana Mihajlović Trbovc in Rok Benčin, Založba ZRC, Ljubljana, 2024).